

Oponentský posudek bakalářské práce Marie Smějsíkové „A žili šťastně až na věčné časy. Pohádky v českých časopisech pro děti v letech 1948–1989“

ÚČLK FF UK v Praze, obor český jazyk a literatura

Bakalářská práce Marie Smějsíkové se zaměřuje na charakteristiku pohádek v časopisech pro děti v období let 1948–1989. Velmi kladně hodnotím odvalu pustit se na pole časopiseckých pohádek, kterému z různých důvodů není v rámci literární vědy věnováno příliš mnoho pozornosti, avšak – jak uvedená bakalářská práce ukazuje – tento materiál nabízí mnoho otázek k rozpracování a domýšlení v oblasti literární teorie, stejně jako může přinést mnoho zajímavého z pohledu kulturního a literárněhistorického kontextu.

Práce nejprve vytyčuje metodu a cíle: snaží se být prací přehledovou a chce se zaměřit na žánrovou analýzu časopiseckých pohádek. Autorka si na začátku práce vymezuje limity svého zkoumání (např. rezignace na vývojový aspekt žánru pohádek jednotlivých časopisů nebo na interpretaci jednotlivých pohádek), je si jich vědoma a při psaní se pak vymezených úhlů pohledu drží. Oceňuji tedy sebereflexi přístupu, vymezení hledisek, ale i zdůvodnění, proč jsou opouštěna.

Materiálem práce jsou tři časopisy pro děti z uvedeného období, a to *Mateřídouška*, *Ohníček* a *Sluníčko*, je stručně charakterizován jejich profil. Jádrem práce je pak žánrová analýza pohádek, autorka se zaměřuje na kategorie vypravěče, čtenáře, recepci a postavy. V této části práce se pak podle mého soudu ukazuje několik otázek, které z analýzy vyplývají, ale není na ně v práci detailněji poukázáno.

Jednou z nich je problém vztahu mezi kategoriemi modelového čtenáře a fiktivního adresáta. Ptám se, zda by práci neprospělo zavedení kategorie fiktivního adresáta (tak jak s ní pracují např. G. Prince nebo A. Jedličková), a to jako přímého komunikačního protějšku vypravěčova. Pak by bylo možné uvažovat o různých možnostech nebo způsobech jeho „tematizovanosti“ v jednotlivých pohádkách. Zároveň dávám k uvážení, zda by se pomocí této kategorie výrazněji nerozlišily cílová skupina čtenářů charakterizovaných časopisů a způsob vyprávění jednotlivých pohádek, resp. tematizace fiktivního adresáta v pohádkách samotných. Viděno z pohledu analýzy materiálu: Je možné se také ptát, zda by zavedení

pojmu fiktivního adresáta, nepomohlo ukotvit rozdíl mezi analýzou časopisu jako celku (zaměřené na modelového čtenáře) a jednotlivých pohádek (fiktivní adresát).

Další oblastí, které by měla být věnována pozornost, je, jak se domnívám, v práci naznačený vztah mezi autorem – vypravěčem a tematizace tohoto vztahu. V pasáži o vztahu vypravěče a autora pro mne ne zcela jasně vyplývalo, do jaké míry mají různá uvedení autorů (resp. autorství) vliv na recepci pohádky samotné. Kromě toho jsem příliš nerozuměla způsobu rozlišení postav na škále pohádkovost/nepohádkovost – živost/neživost. Nepřekrývají se tyto dvě kategorie? Do jaké míry je pak funkční je rozlišovat?

Připojuji ještě několik drobných připomínek:

1. Nesoulad v bibliografii: Zatímco v poznámkách pod čarou (pozn. č. 23, 24, str. 16, pozn. č. 26, str. 16–17) je uveden chybně odkaz na B. Doležala a *Narativní způsoby v české literatuře*, ale je zcela zřejmé, že je myšlen Lubomír Doležel. V závěrečném seznamu literatury je pak uveden již správně L. Doležel, nikoliv B. Doležal.

2. Autor disertační práce *Dějiny českojazyčných časopisů pro děti v letech 1850–1989*, z níž autorka vychází, je Štefan Švec, tedy nikoli Švec, S., jak je zde uváděno.

Bakalářská práce jako celek splňuje parametry bakalářských prací (prokazuje schopnost interpretace a strukturace zvoleného materiálu i obeznámenost s odbornou literaturou k tématu) **doporučuji ji k obhajobě** a text práce hodnotím známkou **výborně**.

V Praze dne 4. 6. 2013

Mgr. Andrea Králíková